

היא מתכפרת? – אמר רבי יצחק: תניי בית דין הוא, המספק את הקינים הוא מספק את הפסולות.

כט,א °לא צורכא דלא: בין קטורת לעצים ללבונה לזהב לכפורת! – ותניתה בסופה: הולכין אחר הקרוב, מחצה למחצה להחמיר.

אור לישירים

זו, מפני שספק הוא האם נפלו המעות מהשופר של גוזלי עולה או שמא מהשופר של קינים (על פי תלמיד רשב"ש ורא"ש).

ב"מקדש דוד" (קודשים יב,ח) כתב, שמהירושלמי כאן מוכח, שחטאת העוף באה גם במקרה של ספק האם יש לה בעלים (האם יש אדם המחויב בחטאת העוף). ראשונים (תוספות ותוספות רא"ש בבלי גיטין כח,ב; תוספות בבלי נידה ע,א) כתבו, שבמקרה של ספק האם יש לחטאת בעלים, כגון השולח חטאתו ממדינת הים באופן שאין שם חזקת חיים, אין מקריבים חטאת העוף על הספק.

ותמהים: **לא צורכא דלא** (=דְאֵלָא): **בין קטורת לעצים ללבונה לזהב לכפורת** (כן הוא גם בקטע מן הגניזה (JTS) ובנוסח הבבלי של מסכת שקלים. המילה 'קטורת' טעות, שהרי לא מצינו שופר לקטורת. ואולי צריך לומר: 'בין נדבה לעצים, ללבונה, לזהב לכפורת')! – אין צורך (לומר) אלא (לא היתה צריכה המשנה לומר אלא): 'מעות שנמצאו בין נדבה לעצים' ו'בין נדבה ללבונה' ו'בין נדבה לזהב לכפורת'! שהרי אמרו לעיל, שהשופרות היו מונחים במעגל מפותל, במעגל החיצון היו מונחים השופרות: תקלין חדתיך ותקלין עתיקין, קינים וגוזלי עולה, עצים, לבונה, זהב לכפורת, ובמעגל הפנימי היו מונחים שישה השופרות לנדבה, ונמצא שהשופרות של נדבה ושאר השופרות היו קרובים זה לזה, ולכן היו עשויות מעות להימצא בין אחד מהשופרות של נדבה ובין אחד משאר השופרות. ואם כן, לא היתה צריכה המשנה לשנות רק את האופנים ששנתה, אלא היתה צריכה לשנות גם את האופנים הללו!

ומתוצים: (ו)תניתה (=תני יתה) **בסופה**: – (הוא) שונה אותה בסופה (התנא של המשנה שונה את הדבר הזה בסופה של המשנה): **הולכין אחר הקרוב, מחצה למחצה להחמיר** – כלל זה ששנתה המשנה בסופה בא ללמד את הדין בכל האופנים שלא נזכרו במשנה קודם לכן, וממנו יש ללמוד שהולכים אחר הקרוב אפילו להקל, ואם אי אפשר לקבוע לפי קירוב מקום - הולכים להחמיר (מלבד האופנים הללו שנמנו לפי הגהתנו בתמיהה שתמהו, יש אופנים עוד שאף הם לא נשנו במשנה, ברם התירוץ שתירצו נכון לכל האופנים שלא נשנו במשנה. ב"שרידי

ושואלים: **האשה הזאת, במה היא מתכפרת?** – כשנמצאו מעות בדיוק באמצע בין השופר של קינים לשופר של גוזלי עולה, הרי שמא נפלו המעות מהשופר של קינים, וכשיפלו לשופר של גוזלי עולה ויקריבו מהן עולות, במה תתכפר האישה שהביאה את המעות הללו כדי להקריב מהן לשם כפרתה שתי תורים או שני בני יונה אחד לחטאת ואחד לעולה? ומשיבים: **אמר רבי יצחק** (נפחא, אמורא ארץ ישראלי בדור השני והשלישי): **תניי (תנאי) בית דין הוא, המספק את הקינים הוא מספק את הפסולות** (ב"שרידי הירושלמי" נוסף: 'ואת הא[ו]בדות', וכן הוא להלן בסוף פרק זה) – תקנה היא שהתקינו חכמים הראשונים, ורואים אותה כאילו היא תנאי שמתנים בכל זמן שקונים קינים במעות שבשופר של קינים, שהספק שפסק עם גזברי ההקדש לספק את כל הקינים הדרושות להם, חייב לספק קינים אחרות במקום אלו שנמצאו פסולות או שנאבדו, כגון שפרחו (תקנה זו היא אחת משבע תקנות שהתקינו בית דין, כמפורט במשנה בסוף פרק זה). ואף מעות שנמצאו בדיוק באמצע בין השופר של קינים לשופר של גוזלי עולה, דינן כמו קינים פסולות ואובדות, שנוטלים מהספק פרידות (תורים או בני יונה יחידים) במחצית שווי אותן המעות שנמצאו ומקריבים אותן חטאת העוף הבאה על הספק לשם בעלי המעות הללו (שספק הוא האם נפלו המעות מהשופר של קינים ויש אדם המחויב בחטאת העוף), וכך יתכפרו בעלי המעות הללו, אבל עולה אין צריך להקריב לשמם, שהרי מכל מקום עולה קרבה לשמם, שגוזלי עולה כולם עולות (חטאת העוף הבאה על הספק קריבה כמצוותה, אבל אינה נאכלת).

שאלה ותשובה אלו נאמרו גם בירושלמי להלן בסוף פרק זה.

כשנמצאו מעות קרוב לשופר של גוזלי עולה, שדינן שייפלו לגוזלי עולה, אין לשאול "האישה הזאת, במה היא מתכפרת?", שמכיוון שדינן זה הוא משום שמן התורה הולכים אחר הקרוב, לכן יש לשער שבוודאי נפלו המעות מהשופר של גוזלי עולה. מה שאין כן, כשנמצאו מעות בדיוק באמצע בין השופר של קינים לשופר של גוזלי עולה, שמכיוון שדינן שייפלו לגוזלי עולה הוא רק משום שהולכים להחמיר, לכן יש לשאול שאלה